

Notatka informacyjna nr 7

Charakterystyka pogranicza polsko-ukraińskiego¹
Ochrona środowiska w 2007 roku²

W końcu 2007 r. gminy województw podkarpackiego i lubelskiego wchodzące w skład strefy przygranicznej z Ukrainą charakteryzowały następujące dane statystyczne:

- ❖ Powierzchnia geodezyjna (stan w dniu 1 I 2008 r.) wyniosła 2007,2 tys. ha, w tym:
 - użytki rolne – 1235,8 tys. ha,
 - grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione – 662,7 tys. ha.
- ❖ Średnie zużycie wody w przeliczeniu na 1 mieszkańca – 21,0 m³.
- ❖ Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzone do wód lub do ziemi – 32,1 hm³.
- ❖ Emisja zanieczyszczeń pyłowych i gazowych - 2458,1 tys. ton.
- ❖ Wielkość zebranych w ciągu roku odpadów komunalnych - 167,5 tys. ton.
- ❖ Odpady wytworzone (z wyłączeniem odpadów komunalnych) – 4289,2 tys. ton.
- ❖ Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona wynosiła 824,2 tys. ha.

¹ Delimitacja poszczególnych jednostek administracyjnych została wyznaczona przez Urząd Statystyczny w Rzeszowie na podstawie definicji "strefy przygranicznej" zawartej w Rozporządzeniu (WE) nr 1931/2006 z dnia 20 grudnia 2006 r., przy założeniu, że najmniejszą jednostką administracyjną jest gmina.

² Dotychczas w serii „*Charakterystyka pogranicza polsko-ukraińskiego*” ukazały się:

- Charakterystyka powiatów wchodzących w skład polsko-ukraińskiej strefy przygranicznej,
- Charakterystyka podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w podkarpackim i lubelskim rejestrze REGON na pograniczu polsko-ukraińskim,
- Stan, ruch naturalny i migracje ludności w 2007 r.,
- Rynek pracy w 2007 r.,
- Turystyka w 2007 r.,
- Ochrona zdrowia w 2007 r.

Wykorzystanie i ochrona zasobów powierzchni ziemi

Powierzchnia geodezyjna gmin wchodzących w skład polskiej strefy graniczącej z Ukrainą (według stanu w dniu 1 stycznia 2008 r.) wyniosła 2007,2 tys. ha i stanowiła 46,7% ogólnej powierzchni województw podkarpackiego i lubelskiego łącznie oraz 6,4% powierzchni Polski.

Użytki rolne zajmowały 1235,8 tys. ha (44,8% powierzchni użytków rolnych województw podkarpackiego i lubelskiego), grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione – 662,7 tys. ha (51,5%), grunty zabudowane i zurbanizowane – 63,9 tys. ha (39,3%), grunty pod wodami powierzchniowymi – 19,0 tys. ha (48,5%), użytki ekologiczne - 5,1 tys. ha (87,6%). Pozostałe 20,6 tys. ha zajmowały nieużytki i tereny różne (48,6% ich powierzchni z terenów Lubelszczyzny i Podkarpacia).

Stan geodezyjny i kierunki wykorzystania powierzchni w 2008 r.

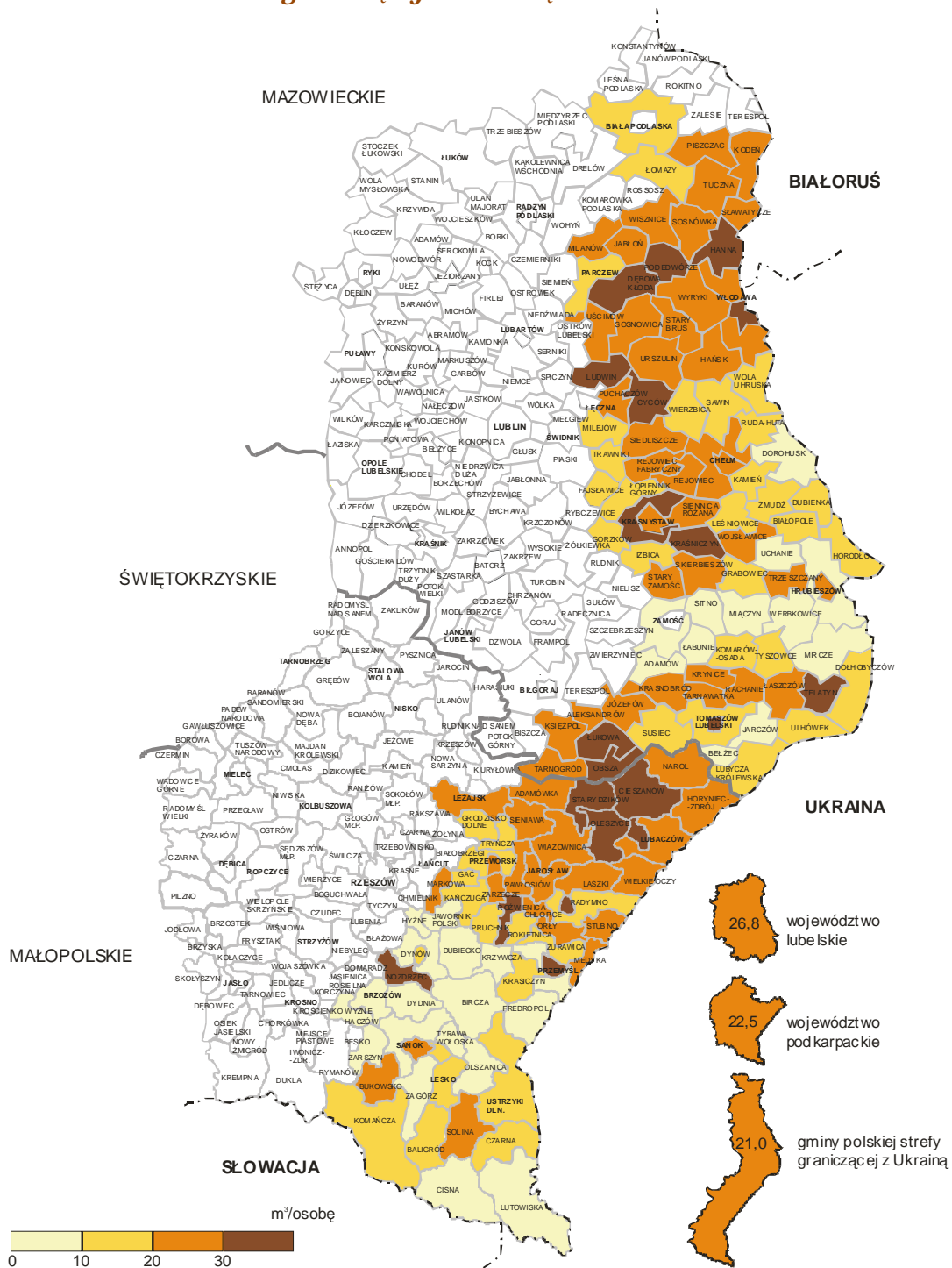
Według ewidencji gruntów. Stan w dniu 1 I

Wyszczególnienie	Województwa podkarpackie i lubelskie razem	Polska strefa granicząca z Ukrainą		
		razem	z tego:	
			gminy z województwa podkarpackiego	gminy z województwa lubelskiego
w hektarach				
Powierzchnia ogólna gruntów	4296823	2007172	842942	1164230
Użytki rolne	2760962	1235753	407255	828498
w tym:				
grunty orne	1978010	862069	265584	596485
sady	43948	14174	4434	9740
łąki trwale	374678	187151	41214	145937
pastwiska trwale	235928	118036	76565	41471
grunty rolne zabudowane	100074	40797	15657	25140
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione	1285826	662726	391822	270904
Grunty zabudowane i zurbanizowane	162537	63920	27166	36754
w tym:				
tereny mieszkaniowe	17532	4218	2256	1962
tereny przemysłowe	8380	2239	1050	1189
tereny rekreacyjno-wypoczynkowe	5210	1901	1259	642
tereny komunikacyjne	114071	51094	20575	30519
Grunty pod wodami	39153	19001	10589	8412
Użytki ekologiczne	5854	5126	1358	3768
Nieużytki	33264	16663	2328	14335
Tereny różne	9226	3983	2424	1559

Wykorzystanie, zanieczyszczenie i ochrona wód

W 2007 r. w polskiej strefie graniczącej z Ukrainą średnie zużycie wody w gospodarstwach domowych w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosło 21,0 m³ i było mniejsze niż w województwach podkarpackim i lubelskim łącznie (24,7 m³) oraz w kraju (31,5 m³).

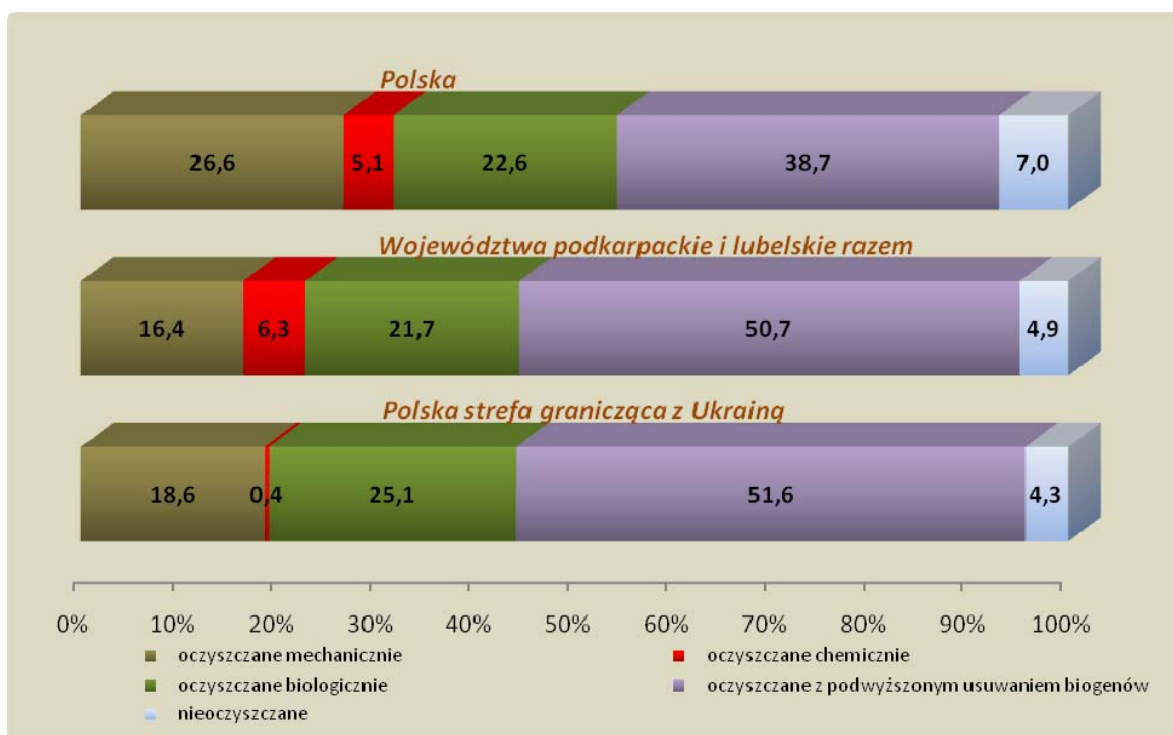
Średnie zużycie wody w gospodarstwach domowych w gminach polskiej strefy graniczącej z Ukrainą w 2007 r.

W polskiej strefie graniczącej z Ukrainą w 2007 r. **zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności** wyniosło 130,7 hm³ co stanowiło 20,9% łącznego zużycia wody w województwach podkarpackim i lubelskim. W strefie przygranicznej najwięcej wody (69,6%) wykorzystano do nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz napełniania i uzupełniania stawów rybnych, podczas gdy w przemyśle wykorzystano zaledwie 5,5%. Stanowi to zasadniczą różnicę w porównaniu do Podkarpacia i Lubelszczyzny łącznie, ponieważ w tych województwach najwięcej wody wykorzystano właśnie w przemyśle (43,9%). Omawiane różnice w strukturze zużycia wody w strefie przygranicznej są jeszcze większe w odniesieniu do kraju, gdzie przemysł wykorzystał 75,2%, a rolnictwo i leśnictwo tylko 10,3% ogólnego zużycia wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności.

W gminach wchodzących w skład polskiej strefy graniczącej z Ukrainą w 2007 r. do wód lub do ziemi odprowadzono 32,1 hm³ **ścieków przemysłowych i komunalnych**, wśród których przeważały ścieki komunalne – prawie 70%. Oczyszczania wymagało 30,6 hm³ ścieków, z których procesowi oczyszczania poddano 95,7%, a 4,3% odprowadzono bez oczyszczania siecią kanalizacyjną bądź bezpośrednio z zakładów do wód lub do ziemi.

Struktura ścieków przemysłowych i komunalnych^a wymagających oczyszczania w 2007 r.

a Odprowadzone do wód lub do ziemi

Na 49 **oczyszczalni przemysłowych** działających na omawianym obszarze w 2007 r., 69,4% stanowiły oczyszczalnie biologiczne, 20,4% - mechaniczne, 6,1% - chemiczne, a oczyszczalnie z podwyższonym usuwaniem biogenów – 4,1%.

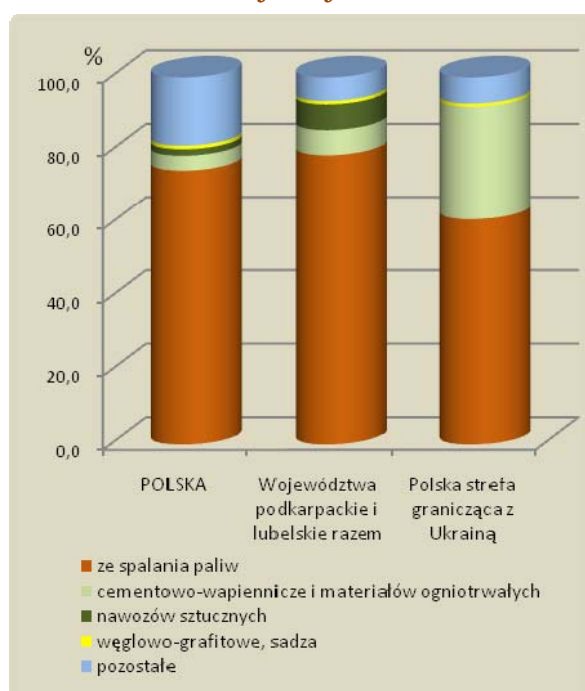
W gminach wchodzących w skład polskiej strefy graniczącej z Ukrainą w 2007 r. około 600,6 tys. ludności, tj. 47,6% ogółu ludności strefy przygranicznej korzystało z 249 działających **oczyszczalni komunalnych** pracujących na sieci kanalizacyjnej, z których 82,3% stanowiły oczyszczalnie biologiczne.

Zanieczyszczenie i ochrona powietrza

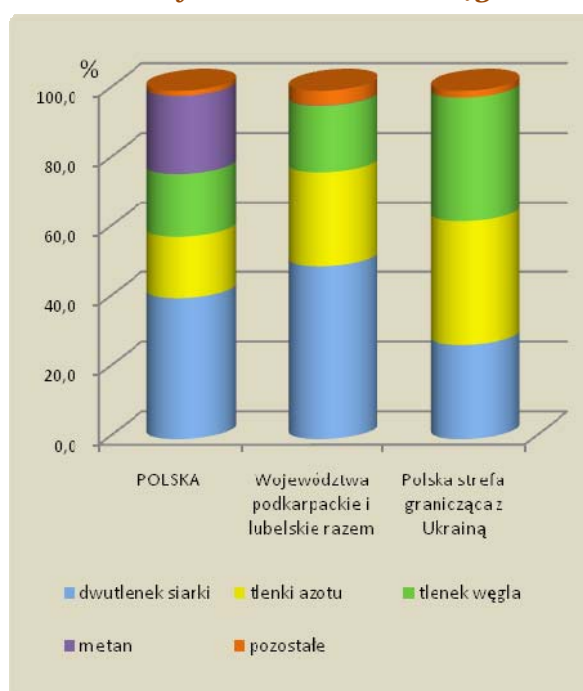
W 2007 r. tylko 1,1% emitowanych do powietrza zanieczyszczeń w Polsce pochodziło z terenu gmin wchodzących w skład strefy graniczącej z Ukrainą.

Struktura zanieczyszczeń powietrza w 2007 r.

Pyłowych

Gazowych (bez dwutlenku węgla)

Ze źródeł zanieczyszczeń objętych opłatami za gospodarcze korzystanie ze środowiska w 2007 r. z omawianego obszaru wprowadzono do powietrza ogółem 2458,1 tys. ton zanieczyszczeń pyłowych i gazowych (łącznie z dwutlenkiem węgla), co stanowiło 27,8% wszystkich zanieczyszczeń wprowadzonych do powietrza

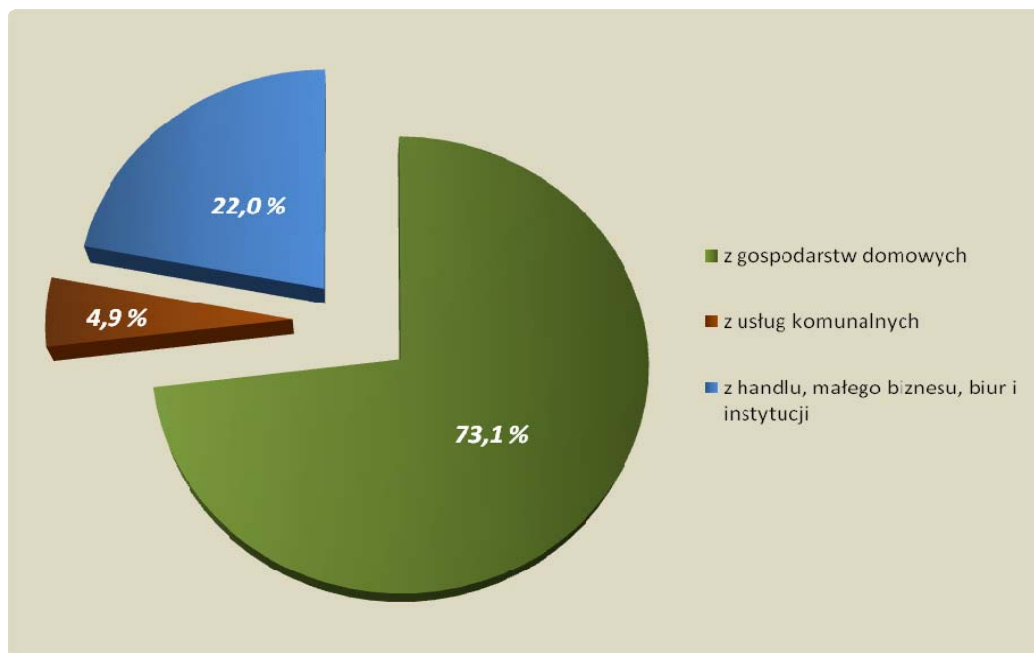
z terenu województw podkarpackiego i lubelskiego łącznie. Warto podkreślić, że 84,0% ogółu zanieczyszczeń powietrza pochodziło z obszaru gmin strefy przygranicznej zlokalizowanej w województwie lubelskim.

Z terenu gmin wchodzących w skład strefy graniczącej z Ukrainą wyemitowano 1549 ton **zanieczyszczeń pyłowych**, z których 61,3% stanowiły pyły ze spalania paliw, a 30,8% pyły cementowo-wapiennicze i materiałów ogniotrwałych. Emisja **zanieczyszczeń gazowych** wyniosła 2456,5 tys. ton. O wielkości wprowadzonych do powietrza zanieczyszczeń gazowych zdecydował dwutlenek węgla, którego procentowy udział w emisji wyniósł aż 99,4%.

Odpady

W gminach wchodzących w skład strefy graniczącej z Ukrainą w ciągu 2007 r. zebrano 167,5 tys. ton **odpadów komunalnych** (bez wyselekcjonowanych), w tym 122,4 tys. ton były to odpady zebrane z gospodarstw domowych.

Struktura odpadów komunalnych (bez wyselekcjonowanych) zebranych w polskiej strefie graniczącej z Ukrainą w 2007 r.

Prawie wszystkie zebrane odpady komunalne na omawianym obszarze zostały zdeponowane na składowiskach (99,9%), jedynie 145 ton odpadów (tj. 0,1%) zostało wysegregowane z odpadów mieszanych.

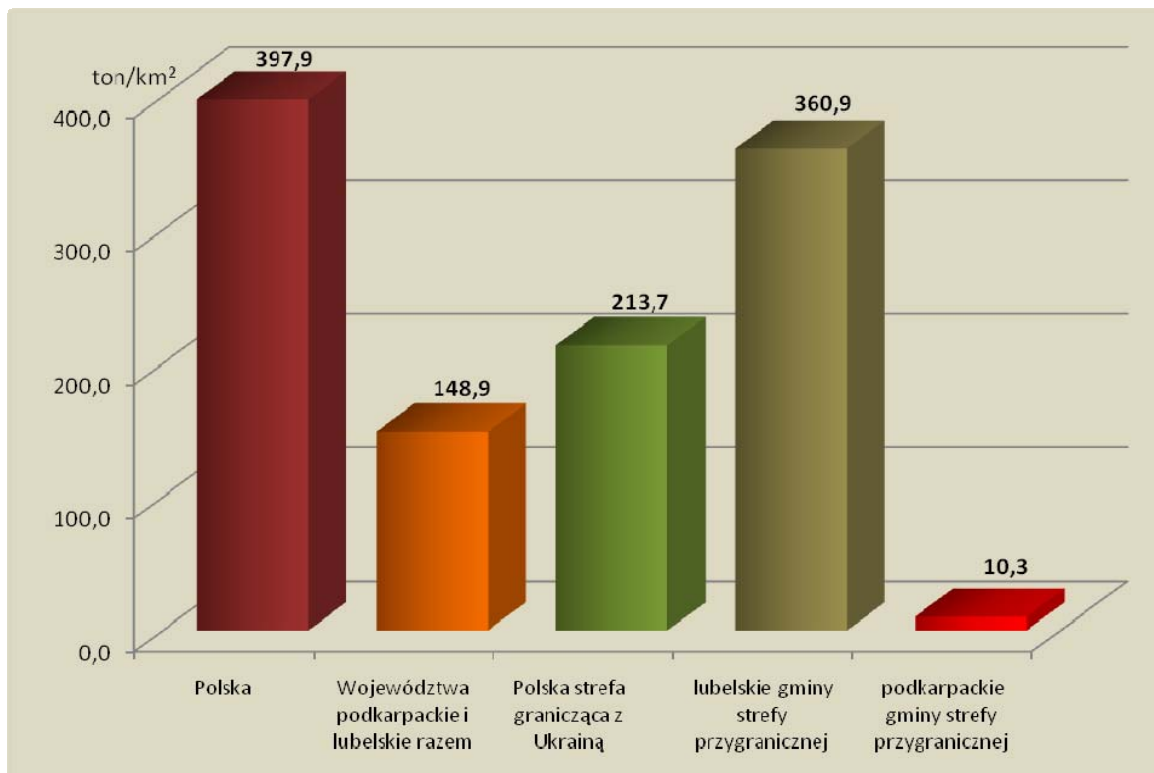
Poważnym zagrożeniem dla środowiska są również **odpady wytwarzane przez przedsiębiorstwa przemysłowe.**

Ich uciążliwość przejawia się przede wszystkim zanieczyszczeniem wody i gleby, skażeniem powietrza, niszczeniem walorów krajobrazowych,

wyłączaniem z użytkowania terenów rolniczych i leśnych zajmowanych pod ich składowanie. W ciągu 2007 roku w gminach wchodzących w skład polskiej strefy granicznej z Ukrainą wytworzono 4289,2 tys. ton odpadów, z których 87,7% poddano odzyskowi, 11,1% unieszkodliwiono, a ponad 1% zmagazynowano czasowo. Wielkość odpadów dotychczas składowanych (nagromadzonych) na składowiskach własnych zakładów wyniosła w omawianej strefie 9028,9 tys. ton, co stanowiło 57,7% dotychczas składowanych odpadów na Podkarpaciu i Lubelszczyźnie łącznie.

Dane o odpadach przemysłowych dotyczą zakładów wytwarzających w ciągu roku sumarycznie powyżej 1 tysiąca ton odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych) lub posiadających 1 milion ton odpadów nagromadzonych.

Odpady wytworzone (z wyłączeniem odpadów komunalnych) w 2007 r. w przeliczeniu na 1 km²

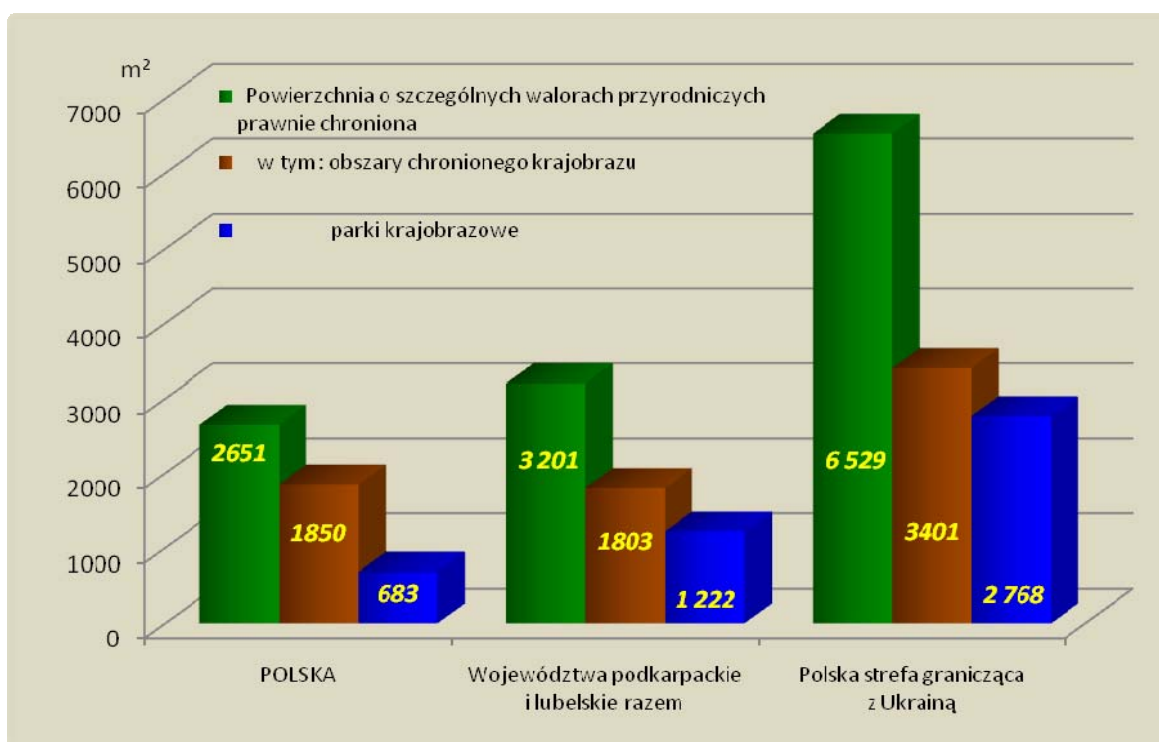

Niezrekultywowana powierzchnia składowania odpadów w polskiej strefie przygranicznej w 2007 r. wyniosła 64,9 ha, co stanowiło 38,7% całej powierzchni składowania odpadów w województwach podkarpackim i lubelskim łącznie.

Ochrona przyrody

Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w polskiej strefie graniczącej z Ukrainą w 2007 r. wyniosła 824,2 tys. ha (41,1% ogólnej powierzchni strefy przygranicznej) co stanowiło odpowiednio 60,4% i 8,2% powierzchni o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronionych Podkarpacia i Lubelszczyzny łącznie oraz Polski.

Powierzchnia obszarów prawnie chronionych w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2007 r.

Największą część powierzchni obszarów prawnie chronionych omawianej strefy zajmowały **obszary chronionego krajobrazu** (426,5 tys. hektarów) oraz **parki krajobrazowe** (340,4 tys. ha). **Parki narodowe** zajmowały 39,3 tys. ha, natomiast **rezerваты przyrody** charakteryzujące się dużą różnorodnością biologiczną zajmowały 11,8 tys. ha. Pozostałe osobliwości przyrodnicze były chronione także w innych formach, np. **jako pomniki przyrody**, których na terenie gmin należących do strefy przygranicznej w 2007 r. było zarejestrowanych 1240.

Opracował:

Urząd Statystyczny w Rzeszowie

35-959 Rzeszów, ul. Jana III Sobieskiego 10

e-mail: SekretariatUSRze@stat.gov.pl

Tel.: (+48 17) 853 56 12, faks: (+48 17) 853 51 57